

מרגליות מפרשת השבוע

בחקותי תשפ"ב

להארות והערות zeevizen@gmail.com

- ורדפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב, מדוע לא אמר בסתם שיפלו לחרב, ומה ענין הרדיפה?
- בתוכחה נאמר ורדף אתם קול עלה נדף ונסו מנסת חרב ונפלו ואין רדף, מה הנפקא מינה אם יש רודף או לא?
- מאיזה טעם האלקים יבקש את נדף אפילו אם הוא רשע, מצד הנרדף או מצד הרודף?
- מה הנפקא מינה בענין הרדיפה, בין צדיק גמור לצדיק שאינו גמור?

ורדפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב (כו, ז).

ונתתי פני בכם ונגפתם לפני איביכם ורדו בכם שנאיכם ונסתם ואין רדף אתכם (כו, ז).

והנשארם בכם וכו' ורדף אתם קול עלה נדף ונסו מנסת חרב ונפלו ואין רדף (כו, לו).

קטא אשר יחרה עליו אפו של הקב"ה מי אתה להיות רודף, האלקים יבקש את נדף.

ומה שבצדיק גמור הענין שונה, הוא כמו האב שיש לו טינה על בנו ויבוא אדם אחר להכות את בנו, האב יורד עמו לחייו, כי מה לו לאותו אדם להכות את בנו. אבל כשיש לו בן אחר טוב ונחמד והוא מכה לבנו השנאו, יש לאב הנאה מזה. ולכך לצדיק גמור מותר להתגרות ברשעים, אבל לצדיק שאינו גמור אסור להתגרות.

ולכן בברכה בפרשת בחקותי שנהיה צדיקים גמורים, אמר ורדפתם את איביכם, אפילו שתהיו אתם רודפים, עם כל זה לא יהיה בזה האלקים יבקש את נדף, אלא יהיה ונפלו לפניכם לחרב. ובתוכחה כאשר אמר ורדף אתם קול עלה נדף על כן אפשר שתצפו שתהיה לכם תקומה מצד הקב"ה כי האלקים יבקש את נדף, ועם כל זה ונפלו משום שעיקר הסיבה לרחמים על הנרדף היא מצד הרודף, וכאן הרי ואין רדף.

המורם מדברינו, שזה שהאלקים יבקש את נדף הוא מצד הרודף, אף שהרודף הוא צדיק כיון שאינו צדיק גמור, אזי נפקד עליו עונותיו, ותובע הקב"ה את הדמים של הנרדף מהרודף.

אך עדיין ראוי לשים לב על זה, שאם כן היה מהראוי שיגיע עונש לרודף שלא יוכל לעשות נזק לנרדף, אבל על כל פנים לא יתעלה הנרדף, ומהפסוק והאלקים יבקש את נדף משמע שיתעלה הנרדף, וצריך להבין את הסיבה לזה.

ונראה על פי מה שמבואר בחובת הלכבות (שער הכניעה סוף פ"ז) וזה לשונו, ואמר אחד מן החסידים: הרבה בני אדם יבואו ליום החשבון, וכשמראים להם מעשיהם, ימצאו בספר זכיותם זכיות, שלא עשו אותם, ויאמרו: לא עשינו אותם. ויאמר להם: עשה אותם אשר דבר בכם וספר בגנותכם. ואם כן, הענין הוא שהנרדף מקבל את הזכויות של הרודף, ועל ידי זה הנרדף מתעלה.

(הגדה של פסח ברכת אברהם)

על הפיסקא 'ושאינו יודע לשאול'

קשה, למה לא אמר בסתם ונפלו לפניכם לחרב, רדיפה זו למה. ובתוכחה אמר ורדף אתם קול עלה נדף ונסו מנסת חרב ונפלו ואין רדף, וראוי לשים לב על זה שסיים בזה ואין רדף, מאי נפקא מינה לנו מזה באם יש רודף או אין.

אך הענין הוא, שצריך לחקור מאיזו סיבה בא הענין שהאלקים יבקש את נדף (קהלת ג, טו) אפילו אם הנרדף הוא רשע. אם נאמר שזה בא מצד הנרדף, שאפילו אם הוא רשע הקב"ה מתמלא רחמים עליו כמו שנאמר (תהלים קמה, ט) ורחמי על כל מעשיו, והקב"ה מצטער כביכול אפילו בשפלותם של הרשעים כמאמרם ז"ל (מגילה י:): מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה, וכן כשהושפט יצא להילחם בעמונים והגבעונים שבאו עליו נאמר (דברי הימים ב כ, כא) בצאת לפני החלוצין ואמרים הודו לה' פי לעולם חסדו, ולא נאמר כי טוב לפי שאין הקב"ה שמח במפלתן של רשעים (מגילה שם). לכך אפילו בצדיק שרודף רשע והאלקים יבקש את נדף, קשה על זה שזה נראה סותר למה שאמרו חז"ל (ברכות ז): מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה שנאמר עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו במ. ואף שבאמת הקשו על זה בגמ' מזה שאמר רבי יצחק אם ראית רשע שהשעה משחקת לו אל תתגרה בו שנאמר יחילו דבריו בכל עת, ומסיקה הגמ' הא בצדיק גמור והא בצדיק שאינו גמור עיין שם, מכל מקום לפי מה שכתבנו שהרחמים באים מצד הנרדף, מאי נפקא מינה בזה שהרודף הוא צדיק גמור, הרי צריך לרחם על הנרדף.

ועל כן צריך לומר, שהסיבה שהאלקים יבקש את נדף היא באה מצד הרודף, על דרך מאמרם ז"ל (ברכות נה.) שלשה דברים מזכירים עונותיו של אדם, ואלו הן קיר נטוי, עיון תפלה, ומוסר דין על חבירו לשמים, ופירש רש"י שם שעל ידי שלשה דברים אלו מפשפשים למעלה במעשיו, לומר בוטח זה בזכויותיו, נראה מה הם. כמו כן זה הרודף גורם שרדיפתו מזכירה לו עונותיו למעלה, לעיין במעשיו אם ראוי הוא להיות רודף. וכאשר נמצא עליו איזה

- מדוע מבאר רש"י שרוקא החלשים ירדפו ולא הגבורים?
- מה פירוש הפסוק סוס מוכן ליום מלחמה וְלַה' הַתְּשׁוּעָה?
- אֵלֶּה בְּרֻכָּב וְאֵלֶּה בְּסוּסִים, מה המאפיין של הרכב ומה המאפיין של הסוסים?
- מתי בני ישראל ירדפו אחר מאה אויבים בלבד, ומתי יצטרכו לרדוף אחרי רבבה?

וְרִדְפוּ מִמֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִמֶּם רַבָּה יִרְדְּפוּ וְנִפְּלוּ אִיְבֵיכֶם לְפָנֵיכֶם לַחֲרֹב (כו, ח).

וְרִדְפוּ מִמֶּם. מן החלשים שבכם, ולא מן הגבורים שבכם.

חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִמֶּם רַבָּה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא מאה מכם שני אלפים ירדופו,

אלא אינו דומה מועטין העושיין את התורה למרובין העושיין את התורה (רש"י).

על פי הטבע, ודרש התורה כהנים מכם מן החלשים שבכם שיחזיקו עצמם לחלשים בלי שום כח עצמי ויבטחו אך בה, אבל לא מן הגבורים שיסמכו על כח גבורתם ובה' לא ישענו לבטוח בו. ובדרך זה כתב הגאון מלבי"ם ז"ל בפירוש הכתובים (שמואל א ל, כד) כִּי כַחֲלָק הַיָּרֵד בְּמִלְחָמָה וְכַחֲלָק הַיֹּשֵׁב עַל הַפְּלִים יִחְדּוּ יַחְלְקוּ ועיין שם.

ובדרך זה יתפרש הכתוב וְרִדְפוּ מִמֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה, שאם לא יהיו הרודפים מכם כי אם חֲמִשָּׁה מפני שלא ידרשו כח עצמם, לא יהיה לרדוף כי אם על מֵאָה. אבל כשתרבו כח עצמי שיהיו הרודפים מֵאָה ותסמכו על גבורתכם יהיה לכם לרדוף רַבָּה, שיתגבר נגדכם כח השונא והוא בדרך הפלאי. וזהו שאמר הכתוב (תהלים קמב, ז) הַצִּילֵנִי מִרְדְּפֵי פִי אֲמָצוּ מִמְּנִי, כי כחם וחזקם בא אך ממנו – מהקב"ה, איך אני מבטיח על עצמי ובכחי.

[א"ה, אולי צריך לומר על פי דבריו לעיל, שכיון שאני יודע שרודפי אֲמָצוּ מִמְּנִי ואין בידי את הכח להושיע את עצמי, לכן אני מבקש ממך הַצִּילֵנִי מִרְדְּפֵי, כי בכזה אופן שהאדם יודע שאין בכוחו להציל את עצמו, הקב"ה מציל אותו].

(ברכת יצחק)

וצריך ביאור, שאם מן החלשים ירדפו, כל שכן מן הגבורים, והיה לו לומר אפילו מן החלשים, ולא למעט את הגבורים שבכם. וכן מה שכתב רש"י וכי כך הוא החשבון וכו' צריך ביאור.

ונראה בזה שהנה כתוב (תהלים כ, ח) אֵלֶּה בְּרֻכָּב וְאֵלֶּה בְּסוּסִים וְאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ נִזְפִּיר. כי הַרְכָּב הוא מעשה ידי אדם באופניו וגלגליו, וגבורת הסוס הוא מה שהוא בכח הטבע, כמו שנאמר (משלי כא, לא) סוס מוכן ליום מלחמה וְלַה' הַתְּשׁוּעָה, מפני זה שגם כמה פעמים שָׁקַר הַסּוּס לַתְּשׁוּעָה (תהלים לג, יז) כי כשל כח הטבע שבו, וּבְרַב חֵילוֹ לֹא יִמְלֹט.

וזהו שאמר הכתוב אֵלֶּה בְּרֻכָּב הַבָּאִים בְּכַח מַעֲשֵׂיהֶם ותחבולותיהם, וְאֵלֶּה בְּסוּסִים בכח הגבורה שיש להם בטבע, וְאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם ה' אֱלֹהֵינוּ נִזְפִּיר, לא בתחבולה ולא בתגבורת הטבע כי אם בשמו יתברך שהוא מושל בכל, וְלַה' הַתְּשׁוּעָה אפילו בשידוד הטבע. וכל מי שמרגיש בעצמו כי חלש כחו ואין בידו במה להתגבר, אך בטחונו בתשועת ה' ובעזרתו, אזי עין ה' עליו להושיעו כמו שנתבאר (שם לב, י) וְתִבְוֹשֶׁת בְּחַ' חֶסֶד יְסוּבְּכֶנּוּ.

אבל מי שהוא גבור וסומך גם על גבורתו, רפוי אצלו בטחונו בה', וזהו שאמר הכתוב וְרִדְפוּ מִמֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה להתגבר עליהם שלא

* * *

- ביאור דברי רש"י על הפסוק וְהָיָה עֶקֶב תִּשְׁמַעוּן, דהיינו מצוות שהאדם דש בעקביו.

- ביאור החשבון לפי פירוש רש"י, שחמשה ירדפו מאה, ומאה ירדפו רבבה.

חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִמֶּם רַבָּה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא מאה מכם שני אלפים ירדופו,

אלא אינו דומה מועטין העושיין את התורה למרובין העושיין את התורה (רש"י).

אחד ואחד מהם שכר לימוד, ועוד שכר שגרם לתשעה חבריו שגם הם ילמדו.

[מורי חמי זצ"ל היה מפרש בזה את דרשת חז"ל על וְהָיָה עֶקֶב תִּשְׁמַעוּן (דברים ז, יב), שפירש רש"י מצוות שהאדם דש אותן בעקביו, שהכוונה היא שבדרך עשיית המצוה גרם שגם אחרים יעשו עמו אותה מצוה].

נמצא שעשרה אנשים הלומדים בצוותא חדא עושים בין כולם מאה מצוות. [כל אחד מהם מקיים מצות לימוד ממש, ותשע מצוות שבעקיפין גרם לתשעה אנשים שילמדו עמו, סך הכל עשר מצוות לכל אחד ואחד, היינו מאה מצוות בין כולם]. ומאה העושים מצוה בצוותא יש לכל אחד ואחד מאה מצוות. צ"ט מטעם גורם למצוה, וא' מצוה שקיים בעצמו. ובין כל המאה אנשים יש מאה פעמים

שמעתי הסבר על זה מפי קדשו של מורי חמי הגאון האמיתי, מרן רבי אליעזר גורדון זצוק"ל, הגאב"ד ור"מ דישיבת טלז', היינו שאם אחד קם למשל באשמורת ללמוד תורה, הרי שכר לימוד התורה בידו, ואם שני אנשים נדברו לקום באשמורת ללמוד תורה, אז יש לכל אחד ואחד גם את שכר הלימוד שהוא בעצמו לומד, וגם שכר על שגרם בעקיפין שגם חברו יקום וילמד. שהרי אם הוא היה מתרשל פעם ושתיים ולא היה קם, היה היצר מסית גם את חברו שלא יקום, באמרו הרי אתה רואה שחברך חזר בו, בראותו שזה מזיק לבריאות.

נמצא שיש בידו שכר עיקר הלימוד, ושכר שגרם לחברו שיקום ללמוד, וכן יש לחברו שתי מצוות, א. עצם הלימוד, ב. שגרם שגם חברו ילמד. ואם עשרה אנשים נדברו ללמוד בחברותא, יש לכל

מאה מצוות, סך הכל עשרת אלפים מצוות, והיינו **וּמֵאָה מִמֶּם רְבִבָה יְרָדְפוּ**, והחשבון מדויק בזה מאד, עד כאן דברי הרב. אלא שלפי זה אינו עולה יפה החשבון של **חֲמִשָּׁה מֵאָה**, וצריך לומר **וחמשה מכם כ"ה ירדופו**.

ונראה לי ליישב, שבודאי ערך מצות לימוד התורה של עצמו גדולה פי כמה ממצות גרמא וזירוז לאחרים שילמדו גם הם, ואם נדייק -

* * *

הרי במאה שלומדים יחד כל מצוה עיקרית 'בטלה' בצ"ט גרמות, ובחמישה יש מצוה עיקרית נגד ד' גרמות. ולפיכך כח החמשה העושים מצוה יחדיו עולה יותר ממאה על פי איכות, וכח המאה גדול מכח החמשה בכמות, וממילא אי אפשר שיהא החשבון של שניהם מדויק, ודו"ק היטב.

(אזנים לתורה)

• ביאור דברי רש"י 'אינו דומה' מועטין העושיין את התורה למרובין העושיין את התורה.

• מה הנפקא מינה לשכר העולם הבא בין מועטין העושיין את התורה למרובין העושיין את התורה?

• איך שייך זיכוי הרבים בלימוד התורה של אדם בעצמו?

• מה הנפקא מינה בין העוסק בתורה במקום שהרבים לומדים, לבין העוסק בתורה לבדו?

• איך יתכן שאדם יעסוק בתורה, ויצטרך ליתן את הדין על ביטול תורה?

ואת הרבים אתו בתלמוד תורה, בדור שמרפין עצמן מדברי תורה. והוא הוא, כלומר כל יחיד ויחיד מכפיל שכרו לאלפים ורבבות לאין שיעור כמו שביארנו.

ולא זו בלבד, אלא כיון שזוכה באור כתר תורה נפלא כזה, הרי הוא מתעלה ומעלה את הרבים אתו. ושוב זוכה וחוזר ומזכה - בזיכוי זה עצמו! ונמצא מאיר לעצמו - ממנו להרבים, ומהרבים אליו, - באור חוזר ואור מקיף, אשר לא יפסק לעולם ממש.

ומכלל הן אתה שומע לאו (במדבר רבה ט), כמה מאבד ח"ו מי שמתעצל לעסוק בתורה במקום הרבים בישיבה, ויושב לו בביתו או באיזה מקום אחר. ואף אם לומד שם ואינו בטל מתלמוד תורה, יצטרך ליתן את הדין על הרפיון שגרם בישיבתו, ובמקום זיכוי עצמו וזיכוי הרבים על ידו, נופל ח"ו בחטא מרפה עצמו ואת הרבים מדברי תורה וכו', ובפרט בדור עני ואביון כזה. השי"ת ירחם עלינו ויתן בלבנו בינה ולהבין ולהשכיל על דבר אמת.

(אור יהל" פרשת כי תבוא)

* * *

• כאשר רבים משתתפים במצוה אחת וכל אחד מזרז את חברו לעשות את המצוה, כמה שכר יקבל כל אחד?

• מה הטעם שכאשר כל אחד נותן פרוטה לצדקה ומצטרף לסכום גדול, נחשב לכל אחד כאילו הוא בעצמו החיה את העני?

• איך נחשב שיש לכל אחד מישראל חלק בקרבנות הציבור, הלא אין לו אפילו שווי פרוטה בכל קרבן?

• מדוע פרשת התמיד מתחיל בלשון רבים ומסיימת בלשון יחיד?

• מדוע אמר בן פזי שהפסוק בפרשת התמיד כולל יותר מהפסוק וְאֶהְיֶה לְרֵעֶךָ פְּמוֹד?

וזהו בסדר בחוקותי וְרָדְפוּ מִמֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִמֶּם רְבִבָה יְרָדְפוּ, וברש"י ז"ל מתורת כהנים וכי כך הוא החשבון וכו' אלא אינו דומה מועטין העושיין את התורה למרובין העושיין את התורה. והתנא באבות (פ"ב מ"ב) יאמר וכל העמלים עם הצבור יהיו עמלים עמהם לשם שמים וכו', ואתם מעלה אני עליכם שכר הרבה כאילו עשיתם, שלכל אחד ואחד מהצבור יחשב כאלו הוא בעצמו עשה את כל המצוה.

וכן דרשתם במסכת בבא בתרא (ט): מאי דכתיב וְיִלְפֹשׂ צְדָקָה בְּשִׁרְיָן, לומר לך מה שריון זה כל קליפה וקליפה מצטרפת לשריון גדול, אף צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול. והכוונה בזה כי הקב"ה מחשב לכל אחד ואחד בפרוטתו שנתן אל העני

וגם אינו דומה יחיד העושה מצוה, לרבים העושים מצוה. כי כאשר ישתתפו רבים במצוה אחת וכל אחד מזרז גם את חברו לעשות את המצוה, יחשב ה' לכל אחד ואחד כאלו הוא קיים כל המצוה לבדו. למשל כאשר למד איש אחד דף גמרא או פרק משניות או אמר עשרה מזמורי תהלים, הלא אין לו שכר כי אם בעד דף גמרא או פרק משניות או בעד עשרה מזמורי תהלים. אבל כאשר יתאחדו עשרה אנשים בחבורה, ולמדו יחד דף גמרא או פרק משניות או חברה תהלים אמרו יחד עשרה מזמורי תהלים, יחשב הקב"ה לכל אחד ואחד מהחברה כאלו למד עשרה דפים גמרא או עשרה פרקים משניות וכל אחד אמר מאה מזמורי תהלים, וכפי גודל החברה כן הוא גודל השכר.

¹ רבי יהודה ליב חסמן, מנהל רוחני בישיבת חברון. תרכ"ט-תרצ"ו.

² רבי זלמן סורוצקין, אב"ד לוצק. תר"מ-תשכ"ו.

כאלו הוא בעצמו החיה את העני ואת בני ביתו. כי כאשר משתתפים רבים כל אחד בפרוטתו ונותנים אל העני סכום אגורות, ובזה החיה את נפשו ואת נפש בני ביתו, נחשב לכל אחד כאלו הוא בעצמו החיה את העני ואת בני ביתו, כי באם שהיה חסר אל העני רק פרוטה אחת, הלא לא היה לו במה לקנות את ככר לחם.

ודבר זה נוכל ללמוד מקרבנות צבור. כי הנה ציוה השי"ת שכל אחד מישראל יתן מחצית השקל למקדש לכל שנה, הַעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה וְהִדֵּל לֹא יִמְעִיט (שמות ל, טו), להורות על האחדות ועל השלום בישראל, שרק על ידי שנים יהיה השקל שלם. והיו קונים בהשקלים קרבנות צבור יותר משבע מאות כבשים לתמיד, כבש אחד בבקר וכבש שני בין הערבים, לבד קרבנות צבור מוספי שבת ויום טוב פרים ואילים וכבשים, ונסכי יין לקרבנות, ושמן לקרבנות, ולבד הקטורת שלש מאות וששים ושמונה מנה שהיו מקטירים פרס מנה בשחרית ופרס בין הערבים, ולבד לחם הפנים ושתי הלחם, וכל זה קנו מהשקלים.

וכאשר נחשב כמה היה חלק לכל אחד מישראל מקרבנות אלה, הלא לא היה מגיע הסכום אל חלק אחד מאלף בפרוטה, וקרבנות תמידים אלה היו באים לכפר על בני ישראל. ובזה שהיו משתתפים יחד כל אחד במחצית השקל שלו והיה שלום ואחדות בישראל, היה מחשב הקב"ה לכל אחד ואחד מישראל כאלו הוא בעצמו

* * *

הנה בדבר עבירה קיימא לך (שבת צג). בשנים שעשאוה וזה יכול וזה יכול שניהם פטורין, וכן בהכוהו עשרה בני אדם ומת כולם פטורין (סנהדרין עח). ואם כן הוי סלקא דעתך שאף במצוה כן הוא, שאם עשו שני בני אדם מצוה אחת לא יחשב להם למצוה.

אך במצוה אינו כן, כי במצוה אף שכל אחד יכול ועשאוה הרבה, יש לכל אחד שכר כאלו עשה לבדו, ואדרבה יותר שכר אם הם רבים, כמו שכתב רש"י בפרשת בחקותי בפסוק וְרָדְפוּ מִמֶּם חֲמֹשֶׁה מֵאָה. והטעם הוא, כי ידוע שפָּרַב עִם הַדָּרַת מִלֶּךָ (משלי יד, כח), ולכן בשלמא בעברה שאינו לכבודו יתברך אזלינן בתר גוף הדבר, והוי

* * *

עוד כמה גדול ענין נתינת השקל [א"ה, עיין לעיל שם שתיקנו בהסכמת מאות רבנים, שכל אחד מישראל יתנדב לכל הפחות לתת שקל אחד בכל חצי שנה להחזקת הישיבות המפורסמות], נוכל להיווכח ממה שאמר הכתוב וְרָדְפוּ מִמֶּם חֲמֹשֶׁה מֵאָה וּמֵאָה מִמֶּם רַבְּבָה וְרָדְפוּ וּפִירַשׁ רַש"י וְכִי כִךְ הוּא חֲשׁוֹבוֹן וְכוּ, אלא אינו דומה מועטין העושים את התורה למרובין העושים את התורה, דמרובין העושים את המצוה מרויחים במאה אחוזים יותר ממועטים העושים את המצוה.

והנה כאשר יאגד כלל ישראל בנתינת השקל, קודם יתאגדו אנשי עיר אחת והיו לאגודה אחת, וכולם למטרה אחת ולמצוה אחת יכוונו להחזיק את התורה, כמה גדול יהיה שכרם. ואחר כך יתאגדו כל הערים למרכז אחד, ואם כן יהיה זה לכלל ישראל זכות גדול להינצל מכמה צרות ורעות, ויקרב את הגאולה.

ונוכל לאמר שזה כוונת הכתוב (דברי הימים ב טו, א-ז) וַעֲזָרְיָהוּ בֶן עֹזִיד הִיָּתָה עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים, וְיָמִים רַבִּים לִישְׂרָאֵל לֵלֵא אֱלֹהֵי אֲמֹת

הקריב את כל קרבן התמיד והקטיר את כל הקטורת מכספו, אף שלא היה לו בו כי אם חלק אחד מאלף בפרוטה.

ודבר זה כתוב מפורש בתורה הקדושה בקרבן תמיד, וְאֶמְרָתְךָ אֲלֵהֶם אֶת קִרְבָּנֵי וְגו' תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי וְגו' וְאֶמְרָתְךָ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרְבוּ לָהּ וְגו' הכל בלשון רבים, תִּשְׁמְרוּ תִקְרְבוּ, ומסיים הכתוב אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים, וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים כְּמִנְחַת הַבֶּקֶר וְכִנְסָפוּ תַעֲשֶׂה בלשון יחיד תַעֲשֶׂה, אם לא להורות באם כי ישתתפו רבים במצוה אחת ויעשו כלם באגודה אחת, ושלום ואחדות יהיה ביניהם, יחשב הקב"ה לכל אחד ואחד כאלו הוא הקריב את כל קרבן התמיד לכפר. וזהו שיאמר בן פזי ע"ה (במדרש שהובא בהקדמת הכותב לעין יעקב) מצינו פסוק הכולל יותר בתורה אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים. כי בהפסוק וְאֶת הַכֶּבֶשׂ לְרַעְיָהוּ כְּמֹוֹף (שאמר שם בן ננס שהוא כולל) אף כי הוא כולל בין במצות שבין אדם למקום ובין במצות שבין אדם לחברו כמו שביארנו, אבל כי נדע שהמצוה שעושים אותה רבים יחשב ה' לכל אחד ואחד כאלו הוא עשה בעצמו את כל המצוה בשלמות, לא נוכל ללמוד מהפסוק הזה. אבל מקרבן תמיד נלמד גם את זה שהקב"ה מחשב לכל אחד כאלו הוא עשה כל המצוה.

(אמונה ודעת' מאמר ששי תמים פעלו אות ז עמ' כט)

* * *

זה יכול וזה יכול לאו כלום הוא. אבל במצוה דהוי כבוד לו יתברך, לא אזלינן בתר גוף המעשה, רק אחר בני אדם שעשו אותה, והוי רבים עדיפי.

וראיה ממדרכי ואסתר שהם תלו את המן ונמשך הגאולה על ידם, אבל יוסף שהיה אחד לבדו לא נמשך גאולה על ידו. וזהו שאומר המדרש (קהלת רבה ד, ט) טוֹבִים הַשְּׂנִיִּים שְׂתִלּוּ מִדְּרַכֵּי וְאֶסְתֵּר, מִן הָאֶחָד שְׂתִלָּה יוֹסֵף, שֶׁאֵלּוּ נַעֲשׂוּ נִסִּים עַל יְדֵיהֶם לְכָל יִשְׂרָאֵל, וְזֶה לֹא נַעֲשׂוּ נִסִּים עַל יְדוֹ. שמוכח שרבים העושים מצוה עדיפי.

(מאמר אסתר')

על מגילת אסתר פ"ט עמ' תקלט)

* * *

וְלֵלֵא כִּהְנִי מוֹרָה וְלֵלֵא תוֹרָה וְגו', וְכַעֲתִים הָהֵם אֵין שְׁלוֹם לְיֹצֵא וְלִבָּא פִי מְהוֹמַת רַבּוֹת עַל כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרְצוֹת, וְכַתְּתוּ גוֹי בְּגוֹי וְעִיר בְּעִיר פִּי אֱלֹהִים הִמָּמָם בְּכָל צָרָה, וְאַתֶּם חִזְקוּ וְאַל יִרְפוּ יְדֵיכֶם פִּי יֵשׁ שְׂכָר לְפַעֲלֵתְכֶם. וצריך להבין שייכות הכתוב וְאַתֶּם חִזְקוּ וְאַל יִרְפוּ יְדֵיכֶם לדברים הקודמים. ועוד, וכי אין אנו יודעים כי יש שכר לפעולתנו, הלא כה דברי הנביא (ישעיהו מה, יט) לֹא אֶמְרָתִי לְזָרַע יַעֲקֹב תִּהְיֶה בְּקִשׁוֹנָי, וכי ח"ו יקפח הקב"ה שכר פעולתנו?

אלא הכוונה, שבזמן שאנו רואים בחוש בזמננו שנתקיים דברי הנביא שְׂמֵהוֹמַת רַבּוֹת בָּאוֹת עַל כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרְצוֹת וְגו', אז צריכים להתאגד ולהתחזק בכל עוז להחזיק את התורה, ואז יהיה שכרם גדול הרבה יותר מאשר לפנים, וזה שאמר הכתוב פִּי יֵשׁ שְׂכָר לְפַעֲלֵתְכֶם [דהיינו השכר הגדול יותר].

(מאמר מחזיקי התורה)

מהתפץ חיים דף ד ע"ב

הובא בספר ליקוטי מאמרים ומכתבים)

י רבי שלמה קלוגר. תקמ"ו-תרכ"ט.

י רבי מנחם צבי טאקסין. נרפס תרצ"ט בחייו.